

НАЦІОНАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: ДОСВІД ФІНЛЯНДІЇ*

Геннадій Андрощук,

завідуючий лабораторії правового забезпечення розвитку науки і технологій НДІ інтелектуальної власності

НАПрН України, кандидат економічних наук

Вступ. Концепція стратегії інтелектуальної власності (ІВ) останнім часом стає предметом все більш широкого обговорення. Не дивно, що увагу країн, які розвиваються, і країн з перехідною економікою приваблює ідея структурованого і планового підходу до отримання максимальної вигоди від творчої та інноваційної діяльності громадян, залучення інвестицій і встановлення ділового співробітництва з компаніями країн з більш розвинутою ринковою економікою. Однак, навіть країни з розвинутою економікою, визнають необхідність застосування стратегічного підходу до використання ІВ в інноваційному процесі. Звісно, ці країни не будували свій економічний розвиток виключно на стратегії ІВ, хоча ІВ завжди відігравала важливу роль у досягненні успіху. Сьогодні ці країни визнають необхідність застосування більш системного підходу для того, щоби мати можливість конкурувати з такими провідними країнами, як Китай та Індія, котрі формують ринкову економіку, застосовують плановий підхід до інновацій, творчості й ІВ, виділяючи значні кошти на планування і реалізацію стратегії ІВ.

У цьому сенсі заслуговує на увагу досвід Фінляндії з розробки та реалізації стратегії ІВ (далі — Стратегія), узагальнений автором під час стажування у цій країні.

Постанова уряду Фінляндії щодо стратегії інтелектуальної власності від 26.03.2009 року була підготовлена Міністерством зайнятості та економіки (далі — МЗЕ) спільно з Міністерством освіти (далі — МО). Рішення про розробку стратегії інтелектуальної власності включено до Урядової програми другого скликання Кабінету міністрів прем'єр-міністра Матті Ванхенена. Стратегія ІВ була розроблена як частина процесу інтенсифікації національної політики в сфері інновацій. Особлива увага в ній приділяється можливостям середніх і малих підприємств та приватних підприємців використовувати різні форми охорони ІВ й таким чином поліпшувати можливості для торгівлі науково-технічною продукцією. Стратегія передбачає заходи, що ґрунтуються на цілях, представлених у звіті^{**}, складеному в процесі підготовки.

Історія питання. Інтелектуальна власність охоплює винаходи, промислові зразки, корисні моделі, знаки для товарів і послуг, географічні зазначення, фірмові найменування, доменні імена, авторські і суміжні права і селекційні досягнення (сорти рослин і породи тварин). Права ІВ також іноді згадуються як права нематеріальної власності. Інтелектуальна власність створюється у процесі художньої творчості, науково-дослідної і дослідно-кон-

* Стаття друкується в авторській редакції

** Права інтелектуальної власності для раціонального використання! Матеріали до стратегії щодо права промислової та інтелектуальної власності: публікація МЄЕ 37/2008.

структурської діяльності. Це право широко використовується в комерційній діяльності. Відповідно до Урядового звіту щодо інноваційної стратегії (VNS 5/2008), використання нематеріальних активів буде активно розвиватися на основі стимулювання творчої діяльності. Згідно зі звітом, практика використання нематеріальних активів постійно переглядатиметься для відповідності потребам інноваційної діяльності та глобального економічного середовища. Можливості (особливо для малих і середніх підприємств) для використання інтелектуального й матеріального капіталу розвиватимуться, що сприятиме ефективності інноваційної діяльності, орієнтованій на кінцевого користувача. Підраховано, що 75 % активів компанії можуть складатися тільки з нематеріальних активів. Все більше ІВ утворює основну частку подібних активів компаній. Наприклад, цінність економічної діяльності, пов'язаної з використанням авторських прав, становить приблизно 3,5 % від загального національного продукту Фінляндії, чи більше 5 більйонів євро на рік. В ефективній діяльності підприємств прибуток від використання ІВ становить все більш вагомую частку.

Як зазначається у Стратегії щонайменше *чотири ключові тенденції розвитку здійснюватимуть вплив на розвиток ІВ*, а саме: глобалізація, оцифрування та конвергенція, політизація ІВ, розширення сфери ІВ. Розглянемо ці тенденції більш детально.

Глобалізація проявляється в повсякденній діяльності фінських компаній у формі міжнародних патентно-ліцензійних операцій, виконуваних відповідно до міжнародних правил. Навіть порівняно невеликі фінські підприємства здійснюють свою зовнішньо-економічну діяльність на території держав, що знаходяться поблизу Фінляндії, або навіть по всьому світу. Інакше кажучи, знання міжнародних практик у питаннях комерціалізації ІВ є ключовим фактором успіху фінських компаній. Змен-

шення правової свободи дій у Фінляндії також пов'язане з глобалізацією. Фінляндія приєдналася до системи, що регламентується договорами у сфері міжнародної торгівлі та ІВ, і, як член ЄС, зобов'язана виконувати вимоги законодавства ЄС. Водночас, участь у міжнародній системі надала нові можливості для міжнародної торгівлі.

Оцифрування та конвергенція найбільш чітко проявляються на прикладі мережі Інтернет. Розвиток інформаційних технологій сприяв появі різноманітної аудіовізуальної продукції та системи розповсюдження інформації, що нині доступні кожному. Кожна людина може мати калькулятор, електронну пошту, банківські й торговельні послуги, бібліотеку (Інтернет), ігри, радіо, телебачення, камеру, величезну кількість аудіовізуального контенту і прилад глобального позиціонування в одному мобільному телефоні. Розвиток технологій створив можливість копіювати та розповсюджувати цифрові матеріали в інформаційній мережі практично без технічних витрат.

Політизація ІВ очевидна з факту, що речі, не пов'язані з цією сферою, такі як охорона здоров'я, постачання ліків або способи вираження традиційної культури (фольклор), надали необхідної спрямованості ІВ. Наприклад, сьогодні міжнародні переговори стосуються питань, таких як ІВ стосовно пандемічних вірусів грипу.

Розширення сфери ІВ, також проявляє себе тільки як різке збільшення заявок на патенти на винаходи в усьому світі. Країни з перехідною економікою використовують усі можливості, щоб увійти до цього сектора. У світі приблизно 3 млн заявок на патенти перебувають на стадії розгляду. Розширення також проявляється в тому, що хоча сфера ІВ зазвичай стосувалася переговорів і договорів між компаніями, споживачі все частіше повинні мати справу з питаннями, що стосуються ІВ. Наприклад, подробиці у сфері інформаційних технологій, фармацевтичній га-

лузі та дизайні. Більше того, за наявності мережі Інтернет, авторські права сприяли створенню законодавства, що впливає на поведінку громадян більше, ніж зазвичай, оскільки збільшилося значення цифрового контенту, створюваного споживачами. Внаслідок цього споживача у сфері ІВ останнім часом набула особливого значення.

Майбутні плани та цілі на 2015 рік. Що стосується ІВ, ключові елементи соціально-економічного розвитку на наступні роки можна охарактеризувати таким чином:

- значущість, так само як і обсяги інновацій і творчої роботи, збільшились;
- відкриті інновації та, наприклад, важливе значення контенту, що створюється споживачами, кинули виклик системі ІВ, заснованій на виключних правах;
- навички, знання і їх контрольоване розповсюдження є значними факторами конкуренції;
- права на винаходи, корисні моделі, знаки для товарів і послуг здебільшого надаються за допомогою міжнародних та регіональних систем;
- пряме ліцензування авторських прав збільшиться;
- конкуренція й перспективи ІВ, пов'язані зі стандартизацією, набувають все більшого значення;
- почастишали правові спори у сфері ІВ;
- правові засади регулювання ІВ здебільшого розроблені Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (ВОІВ) і ЄС. Наразі значно частіше, ніж раніше, правові спори стосовно ІВ вирішуються на міжнародному рівні;
- способи використання цифрових технологій урізноманітнилися, охоплюючи нові сфери;
- конвергенція змінилася і охопила традиційні сфери бізнесу;
- використання крос-ліцензування та проектів співробітництва, що виходять за національні межі, зросло;
- використання ІВ як засобу обмі-

ну перетворилося на звичайну практику;

- збільшення кількості заявок на винаходи та знаки для товарів і послуг є викликом системі правової охорони ІВ.

Цільові завдання на 2015 рік. Досягнення успіху в економічному середовищі 2015 року потребує вжиття відповідних заходів.

Фінляндія має відповідне економічне середовище для ІВ, яке забезпечує ефективну підтримку інноваційної діяльності та творчої роботи. Законодавство стосовно ІВ заохочує до творчої та інноваційної діяльності, стимулює надходження іноземних інвестицій. Система охорони ІВ, гнучка в постійно змінюваній ситуації технологій і бізнес-процесів, сприяє інноваціям та конкурентоспроможності фінських компаній. Під час розробки законодавства стосовно ІВ особливу увагу необхідно приділити фінансово-економічній важливості законодавства, його стимулюючому економічному значенню. Для оцінки системи ІВ та її складових були розроблені відповідні показники. Зазвичай, ІВ використовується у глобальному економічному середовищі. Заходи, зосереджені тільки на національних ринках, є винятками.

Важливість навичок набуває особливого значення в діяльності як компаній, так і окремих творців і винахідників. Компанії повинні знати, як використовувати власні права ІВ у спосіб, що найкраще сприяє реалізації їхніх стратегій ведення бізнесу. З метою досягнення успіху необхідно ознайомитися з досвідом правової охорони ІВ, а також методами, такими як стратегії, пов'язані з відкритістю і розповсюдженням інформації.

Ефективне використання ІВ базується на функціонуванні ринків, чіткості визначення прав, наявності конкуренції та ефективності системи дотримання законів. Права адміністративних органів, що опікуються ІВ, щодо реєстрації прав і виконання інших адмі-

ністративних функцій гарантовані. Права судових органів, які опікуються ІВ, були розширені для забезпечення кваліфікованого та невідкладного розгляду справ. У ЄС та інших міжнародних форумах Фінляндія активно і систематично впливає на розвиток ІВ і системи ІВ загалом, відповідно до її національної стратегії ІВ.

Досягнення поставлених цілей потребує чіткого прийняття рішень і реалізації заходів у вибраних цільових сферах, зокрема йдеться про ефективність і чіткість ідентифікації прав, політику щодо конкуренції та функціональність ринків на основі ІВ, функціональну й економічну ефективність системи ІВ та міжнародний вплив. До того ж, досягнення цілей вимагає також відповідного та достатнього фінансування цих заходів.

Цільові сфери для заходів

1. Навички.

1.1. Цілі.

Досягнення успіху як на внутрішньому так і на зовнішньому ринках потребує ефективного управління ІВ. Однак дослідження компаній, проведені разом з вивченням історії питання для стратегії ІВ, показують наявність недоліків у законодавстві стосовно ІВ. При підготовці кадрів у сфері ІВ повинні надаватися вищі пріоритети як правовій освіті, так і навчанню, пов'язаному з діловою активністю. Стратегії, засновані на відкритих інноваціях, потребують цілковитого розуміння сутності ІВ. Умови для координації та інтеграції в галузі навчання потребують удосконалення. За можливості технічні, економічні та правові знання мають бути доступними в межах одного навчального курсу.

У бізнес-стратегії сферу ІВ необхідно розуміти не тільки як охорону прав, але і як правильне визначення видів захисту і потреб користувачів, які стосуються операцій тобто нових можливостей ведення бізнесу. Економічна цінність творчої роботи не буде помітною доти, доки права ІВ, створе-

ні в результаті творчої діяльності, не будуть ефективно використовуватися та захищатися. Це потребує розвитку управлінських навичок у певній галузі техніки. Також у роботі представників сфери інновацій і промислової власності високий рівень кваліфікації кадрів є передумовою досягнення успіху в міжнародній торгівлі. У питаннях реалізації контрактів кваліфікація утримує ключові позиції там, де це стосується ІВ. На практиці звичайною діловою мовою контрактів у сфері ІВ в бізнес-операціях є англійська. Поняття та практика ведення бізнесу, що застосовуються в міжнародній торгівлі, в основному походять із систем прецедентного права Сполученого Королівства та Сполучених Штатів Америки. Загальноприйняті практики колізійного права, що застосовуються у договорах, ведуть до ситуації, в якій договори частіше за все тлумачаться на основі деяких інших законів, відмінних від законів Фінляндії. Ці фактори підкреслюють величезну важливість і значимість знання міжнародного законодавства у галузі контрактів та ІВ.

Використання патентної інформації все ще недостатньо розвинене. Вирішення цього питання допоможе уникнути дублювання в сфері науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт і прискорити процес комерційного використання нововведень. Для досягнення цілей у сфері знання законів необхідне здійснення відповідних заходів.

1.2. Заходи

Університети і технікуми

- сприяння навчанню і дослідженням у сфері ІВ спільно з університетами і технікумами. При цьому необхідно приділяти увагу управлінню діяльністю університетів і технікумів. Запровадження програми для сприяння цілям (МО, МЗЕ).
- вивчення питання розвитку можливостей для впровадження технічної, економічної та правової освіти в Університеті Аалто (МО, МЗЕ);

- вивчення питання того, чи можливо розширити робочий процес Університетського центру ІВ для потреб дослідження державного управління, що стосується ІВ;
- сприяння навчанню ІВ у дослідницькому навчанні (МО, Академія Фінляндії);
- забезпечення викладачів знаннями стосовно законодавства у сфері ІВ шляхом розробки і впровадження контентних послуг для навчання вчителів (МО, МЗЕ).

Ділова і правова компетенція

- розширення подальшого навчання стосовно ІВ, доступність до технічного, економічного та юридичного навчання, за необхідності, з одного джерела;
- сприяння подальшому англomовному навчанню ІВ і контрактної діяльності у сфері ІВ;
- розробка навчальних програм і матеріалів для бізнес-консультантів (МЗЕ);
- розробка навчальних програм в галузі інноваційного менеджменту (МЗЕ, МО). Розширення компетенції у сфері ІВ для професійної кваліфікації спеціалістів (наприклад, професійної кваліфікації спеціалістів у розробці і управлінні продукцією (Національна рада освіти Фінляндії). Розробка програм підготовки інноваційних менеджерів;
- розширення навчальних програм з використання патентної інформації (Національна рада патентів і реєстрації Фінляндії);
- запровадження кваліфікаційного відбору для повірених у сфері права промислової власності та розробка необхідного законодавства (МО);
- перевірка необхідності покращення компетенції стосовно прав у сфері інновацій.

2. Ефективність і чіткість прав.

2.1. Цілі.

Для підвищення ефективності, тобто впровадження ефективних методів управління ІВ, право власності

має бути чітким і правильно визначеним. Те ж саме стосується заходів у мережах даних. Розробка електронного ринку й інформаційного суспільства має створюватися через громадське обговорення та інформування. Для досягнення збалансованих кінцевих результатів як у законодавстві стосовно ІВ, так і на практиці, необхідно враховувати статус кінцевого користувача разом зі статусом суб'єкта права. Це стосується як компаній, так і комерційних користувачів і споживачів, як користувачів продуктів. У законодавстві стосовно ІВ особлива увага має приділятися статусу споживача і його потребам. Крім цього, необхідно вдосконалювати ефективність і правову прозорість передання права власності.

Особливу увагу необхідно приділяти різним типам патентів, адже їх висока якість є ключовим фактором в оцінці ефективності патентного права.

Високий стандарт і швидкість судових слухань є ключовим моментом. Зважаючи на ефективне використання ІВ, високоякісне вирішення спорів в процесі судових слухань має важливе значення. Судові слухання високого рівня також є запорукою розробки і вдосконалення законодавства у сфері ІВ Фінляндії. Рівень проведення судових слухань має бути конкурентоспроможним на рівні ЄС. Разом із надійною судовою практикою має існувати функціональна та гнучка система механізмів вирішення судових спорів. Для досягнення цілей стосовно цих питань, передбачено здійснення таких заходів.

2.2. Заходи:

- спеціалізоване вирішення спорів стосовно ІВ у Торговельному суді з 2012 року. Необхідні ресурси, що спрощують заходи з консолідації, забезпечуються Міністерством юстиції (МЮ);
- забезпечення створення сучасного законодавства та системи авторського права шляхом формування робочої групи для перевірки таких сфер:

- системи ліцензування на основі Закону про авторське право (тобто договірне ліцензування, система Creative Commons і пряме ліцензування) та структурні зміни у міжнародному ліцензуванні авторського права;
- забезпечення комерційного використання інформаційного матеріалу (наприклад, багатоканальне розповсюдження і служба он-лайн зберігання);
- забезпечення функціональної сумісності й доступу до інформації стосовно суб'єктів права;
- оцінка правового статусу пошукових систем, що діють в інформаційних мережах і вплив таких заходів на ринки (Міністерство транспорту і зв'язку, МО, МЗЕ).
- вивчення проблемних питань, що виникають стосовно авторського права у національній цифровій бібліотеці та інших національних проектах оцифрування на основі співробітництва між приватним і державним секторами;
- вивчення питання необхідності внесення змін до Закону про торгові марки, Закону про фірмові найменування та Закону про недобросовісну конкуренцію (МЗЕ, МО);
- розширення інформації та обговорення стосовно того, що дозволено та не дозволено в інформаційних мережах. Роз'яснення законодавства, за необхідності (МО, Національна рада патентів і реєстрації Фінляндії, Агентство захисту прав споживачів Фінляндії);
- приділення уваги підвищенню якості патентів у сфері управління ефективністю Національного департаменту з патентів і реєстрації Фінляндії (МЗЕ);
- вивчення наявності можливих правових ризиків від ліцензування і використання безкоштовного програмного забезпечення (МО);
- перегляд Розділу 3 Закону про

авторське право (МО, Комісія з авторського права);

- впровадження законодавства стосовно авторського права, пов'язаного із службовими творами (МО);
- розробка методів і критеріїв оцінювання стосовно функціонування системи авторського права (МО).

3. Політика конкуренції та функціональності ринків на основі ІВ.

3.1. Цілі.

Правила конкуренції і закони щодо ІВ мають на меті забезпечення ефективного функціонування ринків і ефективного використання інновацій. Для Фінляндії, чия конкурентоспроможність і національний добробут надто залежні від можливості країни продукувати нові інновації та максимально їх використовувати, значення відкритих і таких, що добре функціонують національних і міжнародних ринків особливо важливе. Потрібно позбутися будь-яких перешкод і слабких місць у розвитку ринків ІВ.

До 2015 року ключові Положення ЄС про виключення із блоку законів (про спеціальні договори, співробітництво у сфері дослідження і розробки, а також передачі технологій) стосовно використання ІВ будуть переглянуті. У зв'язку з цим необхідно упевнитися, що положення передбачають швидкий розвиток технологій, зміну способів міжнародної торгівлі і збільшення необхідності для Європейського суспільства забезпечити надійність своєї глобальної конкурентоспроможності завдяки співробітництву в сфері дослідження і розробки.

Необхідно сприяти використанню ІВ як активів компанії шляхом розширення інформації про економічні можливості, пов'язані із ІВ, а саме, питання, що стосуються оцінки ІВ. Використання ІВ як гарантії є важливим питанням фінансових можливостей для компаній у цій сфері.

Необхідно сприяти використанню патентної інформації, так само як інформації для загального використання.

Досягнення цих цілей потребує вжиття таких заходів.

3.2. Заходи

- вплив на Положення ЄС про виключення з блоку законів (про спеціальні договори, співробітництво у сфері дослідження розробки, а також передачі технологій) стосовно використання ІВ таким чином, щоб воно передбачало швидкий розвиток технологій, зміну способів міжнародної торгівлі та глобальної конкурентоспроможності Європейського бізнес-суспільства (МЗЕ);
- зв'язок питань стосовно ІВ з переговорами стосовно функціонування Фінської установи з питань конкуренції (МЗЕ);
- оцінка практик ліцензування організацій з авторського права з позиції політики конкуренції (МЗЕ);
- необхідно зважати на те, що більшість баз даних створюються державними установами, муніципалітетами й організаціями державного підпорядкування, зокрема й Національною радою з питань патентів і реєстрації Фінляндії, Фінським інститутом метеорології, Інститутом статистики Фінляндії і різними організаціями, пов'язаними із системою оподаткування. Вивчення перешкод ефективному використанню публічних баз даних і архівів і сприяння використанню публічних баз даних, при дотриманні політики чесної конкуренції (МО, МЗЕ, Міністерство фінансів).
- Вивчення таких питань (МЗЕ, МО):
  - методи оцінювання ІВ;
  - потреби в розвитку, пов'язані з фінансовою інформацією стосовно ІВ (наприклад, розробка методів компіляції статистичних даних, використовуваних Інститутом статистики Фінляндії);
  - перешкоди використанню ІВ, що створюються в результаті твор-

чої роботи (наприклад, пов'язані з оподаткуванням) (МЗЕ);

- питання ІВ, пов'язані зі стандартизацією.

4. Функціональна та економічна ефективність системи.

4.1. Цілі.

Система ІВ повинна координуватися в ефективний спосіб на вищому політичному рівні з метою забезпечення систематичності та відповідності державних операцій у сфері ІВ визначеним цілям. Відповідні міністерства мають функціонувати як єдина віртуальна організація. Необхідно визначити статус Національної ради з питань патентів і реєстрації Фінляндії, як високоякісної установи, що відповідає за ІВ. Державні виконавці у сфері фінансування та консультації повинні діяти відкрито в ефективний і єдиний спосіб з метою сприяння розвитку компетенції у сфері ІВ у реальних бізнес-операціях. Для нових компаній некомпетентність з питань ІВ може призвести до втрати всієї продукції чи бізнес-ідей. Також у сфері авторського права необхідно забезпечити наявність консультаційних служб. Особливу увагу необхідно приділити ефективності кооперації у сфері інновацій і досліджень між державним та приватним секторами.

Досягнення цих цілей потребує вжиття таких заходів.

4.2. Заходи.

Адміністрування;

- міністерства, що опікуються питаннями ІВ повинні звернути увагу на справи, пов'язані з ІВ у своїх стратегіях, а також на інші питання державного управління в своїй діяльності;
- система оцінювання функціонування Національної ради з питань патентів і реєстрації Фінляндії була впроваджена у 2009 році і оцінювала розвиток діяльності установи, потреби у розвитку сфери адміністрування ІВ і роль установи, як складової національної інноваційної системи Фінляндії;

- у рамках оцінювання діяльності Національної ради з питань патентів і реєстрації буде перевірено можливість визначення надання пріоритету операціям Національної ради з питань патентів, наприклад, через додавання завдань, пов'язаних з консультуванням у сфері авторського права (МЗЕ, МО);
  - щорічно на найвищому рівні організовується форум ІВ, наприклад, у зв'язку із святкування Дня інтелектуальної власності ВОІВ (МО, МЗЕ, Національна рада з питань патентів і реєстрації Фінляндії);
  - діяльність представників сфери винаходів та інновацій розвивається у напрямку розширення компетенції у сфері ІВ, й авторського права (МЗЕ, Національна рада з питань патентів і реєстрації, центри випробування і оцінювання);
  - спілка винахідників Фінляндії — це організація, що відповідає за забезпечення підтримки питань стосовно ІВ (права промислової власності) у проектах приватних винахідників або нових компаній (мікрокомпанії). Можливості цієї організації щодо надання фінансування поступово зменшаться, з огляду на вимоги щодо економічного середовища. Це включає дослідження статусу інноваційної діяльності мікрокомпаній і приватних осіб, як частини інноваційної політики, включаючи рівні можливості для використання інструментів економічної політики у сфері промисловості (МЗЕ).
- Фінансування;**
- бізнес-допомога перед запуском будь-яких проектів розробок необхідно сформувати звіт з ІВ, де тільки можливо, відповідно до типу проекту (МЗЕ, Tekes, центри випробування і оцінювання, Спілка винахідників Фінляндії), він містить:
    - планування технологічного рівня;
    - вивчення суперників;
    - визначення ступені новизни;
    - інтелектуальна власність інших сторін.
  - якщо необхідно, інструменти фінансування, що вже використовуються, будуть доповнені, збільшуючи компетенцію організацій у сфері ІВ, у такий спосіб як допомога Tekes малим і середнім підприємствам для отримання інноваційних служб;
  - чек на отримання служб буде введений для проведення першого дослідження ІВ, що перебуває у володінні компанії чи винахідника (МЗЕ, Національна рада з питань патентів і реєстрації Фінляндії, центри випробування і оцінювання). Університети, технікуми та публічні дослідні організації.
- Проблемні питання стосовно ІВ університетів і технікумів, а також публічних дослідних організацій будуть визначені (МО, МЗЕ) в межах:
- проблем ІВ стосовно координації між сферами дослідження і промисловості;
  - оцінювання й розвитку спільно фінансованих досліджень і законодавство стосовно досліджень, що впроваджуються як спільні проекти промислових і публічних організацій для сприяння співробітництву та покращення використання результатів дослідження;
  - відповідне застосування норм обмеження ІВ у дослідженнях, розпочатих університетами і технікумами (МО, МЗЕ)
- Консультування;**
- Спосіб, у який ефективність консультування стосовно питань ІВ, буде вивчена (МЗЕ, МО) через таке:
    - поєднання діяльності;
    - управління діяльністю в централізований спосіб;
    - спільна участь у обговоренні політичних питань.
  - Консультування з питань ІВ буде пов'язане з розширенням служб

Міністерства зайнятості та економіки, з формами впровадження, зокрема й прибутки від освіти, як частини дослідження, розвитку й інноваційного проекту; проект розробки для промисловості; розширене використання чеків на отримання служб (МЗЕ, центри випробування та оцінювання, Tekes, Finnpro);

- ІВ матиме відповідний пріоритет у проекті (Enterprise Finland);
- кількість послуг з консультування стосовно авторського права, що надаються спільно з центрами випробування і оцінюванням, збільшиться (МЗЕ).

5. Заходи стосовно міжнародної політики і політики ЄС у сфері ІВ

У ЄС і на міжнародних форумах Фінляндія активно та систематично сприятиме розвитку системи ІВ. Фінляндія намагатиметься швидко реагувати на зміни у сфері міжнародного права ІВ. Як маленька країна, Фінляндія має користь з єдиної та упорядкованої міжнародної законодавчої системи ІВ, оскільки це створює можливості для міжнародної торгівлі й покращує захист нематеріальних активів.

У глобальному економічному середовищі законодавство стосовно ІВ, що застосовується в різних країнах, має надавати можливість взаємодіяти. Ця взаємодія досягається через підписання міжнародних угод. Законодавство ЄС узгоджується із законами країн, що належать до Європейської економічної зони, стосовно ІВ. Через те, що за останні роки стало набагато складніше досягти згоди за допомогою багатосторонніх угод, взаємодія положень стосовно ІВ підтримувалася також підписанням двосторонніх угод.

5.1. Рекомендовані заходи.

Європейський Союз:

- вплив на ЄС узгоджено, а заінтересовані сторони будуть включатися до обговорень цілей для впливу у межах ЄС (МЗЕ, МО);

- влітку 2008 року Європейська комісія опублікувала повідомлення стосовно стратегії щодо ІВ. Комісія заохочуватиметься до трактування права промислової власності й авторського права у сукупності через зміни в економічному середовищі та фактор конвергенції (МЗЕ, МО);
- комісія заохочується до негайного проведення досліджень, зазначених у повідомленні, щоб визначити, що дослідження стосуються питання з економічної точки зору, також приділяючи увагу законодавству у сфері конкуренції (МЗЕ);
- комісія заохочується до складання оцінок впливу на всі правові ініціативи, що впливають на ІВ (МЗЕ);
- вплив застосовується таким чином, що законодавчі ініціативи Комісії радше додають значення ніж ставлять під загрозу функціональність національної інфраструктури ІВ (МЗЕ);
- на ЄС здійснюється вплив для запровадження ефективної судової системи стосовно патентів (МЗЕ, МО);
- потенційна спільна патентна система впроваджується без загрози умовам функціонування національним пошуковим патентним відомствам. Особливу увагу необхідно приділити відповідному розподілу внесків, які повинні збиратися зі спільних патентів, між національними патентними відомствами;
- заінтересовані сторони спостерігають і впливають на положення ЄС стосовно ІВ щодо дослідницької діяльності, наприклад, зі сприяння використанню результатів публічного пошуку;
- спостерігається збільшення ресурсів Постійного представництва Фінляндії у Раді Європи (м. Брюссель), призначеного для вирішення питань у сфері ІВ;

- оцінювання й оновлення Положення про виключення з блоку законів стосовно передання технологій перебуває під відповідним впливом;
- вплив застосовується таким чином, що проблеми, викликані положеннями про участь і положеннями про державну допомогу програм ЄС, а також Законом про грошові методи для Європейського співробітництва у сфері дослідження і розвитку, вирішуватимуться у спосіб, що сприяє співробітництву.

Міжнародні форуми:

- підготовка національних положень стосовно ІВ виконується на засадах постійності та співпраці (МЗЕ, МО, МЮ, Міністерство закордонних справ та іншими міністерствами, за необхідності);
- для двосторонніх і багатосторонніх переговорів, а також для забезпечення діяльності національної законодавчої системи, були забезпечені достатні ресурси;
- просувається питання включення Фінляндії до переліку завдань стосовно міжнародної ІВ;
- забезпечено статус Національної ради з питань патентів і реєстрації Фінляндії як міжнародного пошукового органу патентного відомства;
- вивчаються можливості для розширення співпраці у сфері патентного пошуку між патентними відомствами, а також сприяння проектам стосовно якості ІВ (МЗЕ, Національна рада з питань патентів і реєстрації Фінляндії).

Зовнішні зв'язки та моніторинг.

Постанову Уряду було надіслано до різних країн і організацій. Міністерство зайнятості та економіки призначило стратегічну групу управління для здійснення контролю за впровадженням стратегії. Група управління звітує про впровадження стратегії ІВ відомству на рівні міністерства, котре опікується

питаннями ІВ. Проміжний звіт щодо впровадження стратегії опубліковано у 2010 році. Сформовано консультативний комітет з питань ІВ як промоутер налагодження зв'язків у цій сфері. Крім цього, обговорення та взаємодія стосовно питань між антимонопольним комітетом і управлінням з ІВ розширюється за допомогою запровадження форуму для співпраці для досягнення поставлених цілей. Оновлена версія стратегії стосовно майбутніх перспектив і цільового статусу буде підготовлена в 2014 році, ближче до кінця контрольного періоду.

Висновки.

Поточна глобальна ситуація у сфері ІВ викликає суперечливу реакцію.

З одного боку, провідні країни усвідомлюють, що глобальний ринок вимагає послідовної та узгодженої системи ІВ, з цією метою були розроблені різні юридичні інструменти, зокрема договори, адміністративні функції яких виконує ВОІВ, а також Угода Світової організацією торгівлі ТРІПС (Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності), Європейська патентна конвенція, директиви Європейського Союзу, нормативні акти Євразійської патентної організації (ЄАПО) і модельні закони Міжпарламентської Асамблеї країн СНД. Важливо зрозуміти, що система ІВ припускає певну гнучкість і може бути побудована таким чином, аби слугувати інтересам країни, водночас дотримуючись необхідних міжнародних стандартів, котрі вимагають послідовного та передбачуваного режиму стосовно власників ІВ.

Для європейських країн і країн, що межують з Європою, стандарти ЄС є особливо важливими беручи до уваги наявні і майбутні відносини з ЄС, його державами-членами та ЄПО. Необхідно пам'ятати і про значення ЄАПО, відносини з її державами-членами, а також юридичні рекомендації у формі модельних законів, щої були прийняті Міжпарламентською асамблеєю країн СНД.

Водночас, варто підкреслити, що, хоча стратегія ІВ значною мірою визначається міжнародними і регіональними нормами, котрі можуть покласти певні обов'язки на відповідні країни, вона не може бути повністю нав'язана чи запроваджена із зовні. Тільки сама країна може розробити детальну стратегію ІВ, що відповідає її конкретним умовам, виділити необхідні ресурси на досягнення реаль-

них результатів, а згодом застосувати практичні кроки щодо реалізації стратегії. ♦

Список використаних джерел

1. *Guidance for the development of an intellectual property (IP) strategy in countries in transition. — Version One. — Prepared by the Division for Certain Countries in Europe and Asia World Intellectual Property Organization [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу : http://www.wipo.int/export/sites/www/dcea/en/pdf/tool_7.pdf.*
2. *Management of academic intellectual property and early stage innovation in countries in transition. — Version One. — Prepared by the Division for Certain Countries in Europe and Asia World Intellectual Property Organization [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу : http://www.wipo.int/export/sites/www/dcea/en/pdf/tool_1.pdf.*
3. Андрощук Г. Національна інноваційна система Фінляндії: формула успіху / Г. Андрощук // *Наука та інновації*. — 2010. — № 4. — С. 93–107.
4. Андрощук Г. Охрана интеллектуальной собственности в Китае: состояние и тенденции / Г. Андрощук // *Наука та інновації*. — 2010. — № 1. — С. 81–101.
5. *Законодавство Європейського Союзу та держав-членів Європейського Союзу у сфері інтелектуальної власності : науково-практичне видання / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, А. М. Горнісевич, Т. Ю. Федорова ; за заг. ред. О. П. Орлюк. — К. : НДІ ІВ НАПрНУ, Лазурит-Поліграф, 2010. — 262 с.*